

Mi imamo sicer vse spoštovanje do nemškega ljudstva, cenimo tudi nemško omiko do volje in menimo torej, da se razvidi ta grda sleparija, katero so nemški ali nemčurski kruhoborci spleli, med Nemci, med njimi, ki so v resnici Nemci, prej ali slej do cela, toda dvomimo še zmerom, ali bodo le-ti imeli dovolj srea, to očitno izpoznati, tedaj te kričače zaginati tje, kamor gredo, ne maramo, če v Kamerun. Toliko pa je gotovo, da v našem cesarstvu zanje ni prostora. Druga sodba čez nje ni mogoča.

Ali kakor pravimo, za gotovo tega ne vemo, pač pa je naše popolno prepričanje tako: Ko bi mi sedaj v teh vrstah rekli, da zatira slov. ljudstvo Nemce, da pri nas Nemcu ni več obstati in da si nemški uradnik, ki zasramuje, kjer more, naše ljudstvo, ni več svest življenja — ko bi mi, pravimo, to rekli, naše ljudstvo, če tudi ne dosega v svoji omiki omike naših Nemcev, na glas bi upilo, da to ni resnica, nego je vse gola — sleparija.

Govor g. Bož. Raiča v državnem zboru

dne 19. marca t. l.

(Konec.)

§ 39 postave za Štajersko dne 8. februarija 1869 se glasi: „Jeden deželnih nadzorikov naj bode popolnoma vešč slovenskega jezika.“

Kljubu večkratnim pritožbam se ta paragraf trdovratno pozablja in v nemark pušča. Mar vlada ne pozna te postave? Dovolj sramotno, ako je ne pozna, in še slabše, ako pozna ta paragraf in trpi nepostavno dejanje in ga še podpira.

Naši škofje se potajujejo, da bi v zvezi z njimi pospeševali iznarodjenje slovenskega ljudstva; da, še več, odlikujejo se posamezne uradne osebe morebiti iz dobrega namena, morebiti pa tudi ne.

Gre tukaj za prigodbo v Ptujem. Načelnik pošte je bil tožen, da ni odpošiljal pisem s slovensko adresno in s slovensko naznanjenim krajem, ali prav za prav ne tje, kamor bi bila iti morala. Ko je bila tožba vložena, je dobil ukor.

A kaj se je še zgodilo? Malo mesecev po tem je bil dekoriran in v kratkem se je pokazalo, da je za 13.000 gld. in še nekaj več erar ogoljufal. Tako je tudi v nekaterih drugih slučajih, katerih ne bom navedel. Rečem pa le toliko, da spričenje se od zgoraj razširja: riba pri glavi začne smrdeti. Druge osebe se ostro kaznujejo, ako le kaj pregreše, naši tlačitelji pa, ako ravnaajo zoper državne osnovne postave, dobivajo pa še odliko. Da, prijatelj, to je vse kaj družega; kar sme Jaka, ne sme Jurij.

Povzamem stvar še enkrat. Slovenci zahtevajo od slavne vlade (bere):

1. Prej omenjena resolucija naj se popolnoma izvrši, kar se tiče učnega jezika na gimnazijah in učiteljskih v slovenskem jezikovnem ozemlju.

2. Slovenski jezik kot materni jezik učencev naj se na gimnazijah podučuje, kakor to velewa osnovni črtež l. 1849, str. 145. Tam se namreč bere: V tem slučaju, ako je materni jezik učencev slovenski, naj se v I. in II. razredu za slovenski jezik vzamejo 4 ure, v III. in IV. razredu po 3 ure; na viši gimnaziji v I. razredu 2, v II., III. in IV. razredu pa po 3 ure.

3. V ljudski šoli v slovenskem jezikovnem ozemlju naj bode materni jezik podučni jezik po vseh razredih.

4. Nadzorstvo humanističnih predmetov na spodnje-štajerskih srednjih šolah naj se izroči strokovnjaku, ki je slovenskega jezika popolnoma zmožen; za slovenske ljudske šole naj se imenuje tudi nadzornik slovenskega jezika zmožen, do katerega bode imelo zaupanje tudi slovensko ljudstvo. Dalje slovensko uradovanje v slovenskem jezikovnem obsegu, naj se razpišejo in na novo namesté vse učiteljske službe, ki so do sedaj nameščene brezpostavno in brez razpisa.

Postavno smo opravičeni zahtevati, da se to izvrši. Ako je vlada voljna izpeljati te postavne zahteve, dobro, potem je storila svojo dolžnost, ako pa ne, bodemo se v tem zboru tudi po tem ravnali. Ko je stanje Slovencev tako neprijetno in zdvojeno, lahko bi se zgodilo, da bi slovensko ljudstvo odreklo davke in novake, kajti Slovenec kot avstrijski državljan ne žrtvuje blaga in krvi državi, da bi ostal tudi znanprej brez prava in se smel vničiti, marveč edino za to, da bi popolno vžival....

Predsednik ugovarja, rekoč, da mora opomniti poslanca, da po opravičnem redu ni dopuščeno govora prebirati.

Poslanec Raič: Da, ko bi tukaj obravnavali v maternem jeziku, bi slo lažje. Rekel sem toraj: da bi popolno vživali popolne in ustavne pravice in dobrote. Pa, kakor sem rekel, glasoval bodem, da se sprejme državni proračun.

Gospodarske stvari.

Kako kravam osepnice ozdraviti.

Osepnice so pri kravah pogostna in neprijetna bolezen, neprijetna za živino in za gospodarja. Nevarna sicer ni, kajti blizo v treh tednih je prišla in prešla, ne da bi bila na kravi večjo škodo naredila. Osepnice se prikažejo na vimenu in na zizkih kravinah. Vse bina njihova daje ono tvarino, s katero se navadno ljudem osepnice stavijo, da jih dosti bolj nevarnih človeških osepnic obvarujejo.

Prva prikazen osepnic pri kravi so vneti rudeči obročki na vimenu in zizkih, ki se pozneje v bulice spreminjajo; njih premer iznaša navadno 2-63 centimetra. Te male bulice so zelo občutljive, za to pa tudi kravam, ki imajo osepnice, dojitva ali molža napravljajo mnogo bolečin. Okoli po 10. dnevu se nad bulami napravi krasta in to je znamenje, da je bolezen vrhunec dosegla. Krasta se posuši po časn in se potem sama od sebe odlušči in s tem je bolezen pri kraju.

Buline kraste se ne smejo s silo odpraviti, ampak treba je počakati, da same od sebe odpadejo. Dokler ima krava osepnice, ni dobro krave z roko dojeti ali molzti, ampak s pomočjo molznih cevic. Tudi slamnata cevica ali peresna cev more v to opravilo služiti. Vendar pa je pri tem delu treba paziti, da se krava v zizkih s cevico ne rani; za to je pač sveto vati, da si gospodar umetnih molznih cevic omisli, pri katerih ni nobene nevarnosti, da se krava rani. Dobro je kravi osepnično vime z mažo mazati, ki se je iz špermaceta in glicerina naredila. To se mora po večkrat izgoditi. Na dalje je dobro kravi po 18 gramov glauberjeve soli na dan dati, to ji znižuje mrzlico, ki je z osepnicami vsakokrat v zvezi.

Že večkrat se je zastavilo vprašanje, ali mleko osepničnih krav ni za človeško zdravje škodljivo. To še do današnjega dne ni do pičice dognano in rešeno, za to pa ni dobro mleka, ki se je od osepničnih krav namolzlo, v človeško hrano porabljavati. Osepnice so bolezen in mleko od osepnične krave ne more človeku posebno hasnovito biti. V poštenem gospodarstvu se mleko od osepničnih krav nikdar ne porablja ne za na prodaj, ne doma v človeško hrano. To je mlekar svojim kupcem po svojem dobrem imenu in po svoji vesti dolžen. Za vodilo naj mu služi pregovor: „Pošteno velja.“

Nalezna kravjih osepnic se mora tudi iz tega stališča smatrati, da se ne prenese na druge živali. Za to se nasvetuje osepnično kravo od drugih proč zapreti ali vsaj postaviti. Tudi ne sme tista oseba, ki osepnično kravo doji ali molze, drugih krav molzti. Če pa že mora tako biti, naj pa zdrave krave prej pomolze in po tem še le osepnično.

Slednjič treba še omeniti, da osepnice naj večkrat mlade krave napadejo in da jih tista krava, ki jih je jedenkrat že prestala, ne dobi lahko v drugič.

Sejmovi. Dne 1. maja pri sv. Barbari v Halozah, v Celju, v Dobju, pri sv. treh Kraljih v slov. gor., na Hajdinju, na Muti, na Ljubnem, v Veračah, v Trbovljah, v Velenju in Vržeju. Dne 3. maja pri sv. Križu na Murskem polju, v Vojniku, v St. Lenartu, na Ptujski gori, v Rogacu, v Selnici pa v Cirkovcah. Dne 4. maja pri sv. Trojici v slov. gor., sv. Juriju pri Celju,

v Gornjem gradu, v Vidmu, v Slov. Bistrici in v Svičini. Dne 5. maja na Vranskem, na Rodnah, v Lučanah pa na Ptuj. Dne 6. maja pa v Radgoni in na Bregu v Ptuj.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Nemški jezik v ljudski šoli.) Znana resolucija štajerskega deželnega zbora, kjer so se zoper njo borili naši narodnjaki, zahteva, da bi se poduk v nemškem jeziku na slovenskih ljudskih šolah še bolj razširil ter je povzročila, da je vis. c. kr. dež. šolski svet to vprašanje še enkrat vsem šolskim oblastim na slovenskem Štajerskem predložil za končno rešenje, torej nam Slovencem; kajti naši sosede Nemci imajo že itak v tem oziru svojo „extrawurst“. Radovedni smo, kaj bo vis. c. kr. šolsk. svet v tej zadevi končno ukrenil; taisti je postavil vsem slovenskim šolsk. oblastim vprašanje, s katerim šolsk. letom naj bi se začel poduk v nemškem jeziku, in koliko ur na teden naj se temu predmetu odloči. To vprašanje pretresujejo zdaj naši krajni in okrajni šolski svet, ker gre njim po postavi pravica v prvi vrsti se izreči. Naš ljutomerski kr. šolsk. svet je sklenil, „da naj se začne poduk v drugem deželnem, t. j. nemškem, jeziku na naši štirirazredni šoli s tretjim šolskim letom, ako to dotični starši za svoje otroke zahtevajo; vendar pa mora ta predmet imeti svoje posebne ure, in ne sme se s tem podukom krajšati po postavi določeno število ur za slovenski jezik.“ — To je jasen odgovor na prizadevanje dež. poslanca za naš trg. g. dr. Aussererja, ki se je toliko v graškem dež. zboru trudil, rešiti Nemčijo, barem na južnem Štajerskem. Še bolj zanimivo pa za tega gospoda bode, ako izve, da so se za ta predlog v našem kraj. šolsk. svetu poteguli celo naši nasprotniki, njegovi volilci iz Ljutomera; celo taisti so spoznali, da se s podukom nemškega jezika brezuspešno, na škodo drugim šolsk. predmetom na slovenskih ljudskih šolah čas prikrajšuje. Tako toraj sodijo po svoji hladni pameti celo naši Nemci. To se jim na čast mora tukaj pripoznati. — Kolikor je meni znano, izrekli so se drugi kraj. šolsk. sveti našega okraja: Sv. Križ, Veržej, Cezanjevci, itd., „da naj se poduk nemškega jezika kot predmeta na zveznajnih šolah popolnoma opusti, ker je to brezuspešno in ker se s tem le čas drugim predmetom krajša.“ — To naj bi si vzeli kr. šol. sveti na slov. Štajerskem kot vodilo pri tem važnem vprašanju. K temu si doizvolim še dostaviti, da so vsi ti poskusi z nemškim jezikom na naših slovenskih ljudskih šolah, sosebno na kmetih, popolnoma nepostavni, kajti naši učni načrti nikjer ne govoré niti ne določujejo ure za poduk v drugem deželnem jeziku, sicer bi to naše zgornje Štajerce hudo zadelo, če bi bili prisiljeni vpeljati slovenščino kot predmet na